

# OBCINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

## Občinske volitve po novem občinskem volilnem redu.

(Dalje.)

### II. O pripravah za volitev.

#### A.) Volilni razredi in seznamek volilcev.

#### 22. Koliko volilnih razredov je napraviti v vsaki občini?

V vsaki občini je napraviti po tri volilne razrede.

Koder podobčina voli svojega odbornika in namestnika, velja tudi podobčina za en volilni razred?

#### 23. Kdo tvori prvi, drugi in tretji volilni razred?

Osebe, ki so bile sprejete v imenik prvega volilnega razreda, tvorijo prvi, one, ki so bile sprejete v imenik drugega volilnega razreda, tvorijo drugi, in osebe, ki so bile sprejete v imenik tretjega volilnega razreda, tvorijo pa tretji volilni razred.

#### 24. Ali sme volilni upravičenec, ki je že sprejet v prvi volilni razred, se sprejeti tudi še v drugi?

Volilni upravičenci, ki so se že sprejeli v prvi, ne smejo se sprejeti v drugi volilni razred.

#### 25. Ali se sme kakega volilnega upravičenca na podlagi različnih usposablajočih lastnosti sprejeti večkrat v ravno isti volilni razred?

Ako ima volilni upravičenec več lastnosti, ki ga usposablajo za uvrstitev v kakoršenkoli volilni razred, sme se sprejeti le enkrat v dotični volilni razred.

#### 26. Kdo sestavi seznamek volilcev?

Seznamek volilcev ima sestaviti župan.

#### 27. Katere osebe je vsprejeti v seznamek volilcev?

V seznamek volilcev se sprejmejo one osebe moškega in ženskega spola:

1. katerim je najmanj eno leto predpisan v občini davek, ki je podvržen občinskim dokladam,

2. katere imajo vse za volilca potrebne splošne lastnosti (glej točko 2.),

3. ki niso od izvrševanja volilne pravice nit izvzete niti izključene (glej točko št. 5 in 7).

#### 28. Ali je sprejeti v ta seznamek tudi juristične osebe? (Glej točko 10.)

V ta seznamek se morajo sprejeti tudi juristične osebe, ki od pravice voliti niso izključene.

#### 29. Kako je uvrstiti ravnokar omenjene volilne upravičence v seznamku volilcev?

V seznamku volilcev je uvrstiti volilne upravičence po višini vsakemu pripadajočega, v občini eno leto sem predpisanega občinskim dokladam podvrženega davka v padajoči vrsti drugega za drugim.

V ti vrsti je torej prvi, kdor plača največ občinskih doklad v občini, zadnji, kdor jih plača najmanj.

#### 30. Kaj je pripisati imenu vsakega volilnega upravičenca?

Vsakemu volilnemu upravičencu je pridejati tekočo številko in pripisati vsoto dotičnih davkov in natančen naslov.

#### 31. Kako je uvrstiti dvoje ali več volilnih upravičencev, katerim je predpisana enaka vsota davkov?

Ako ima predpisanih dvoje ali več volilnih upravičencev enako vsoto davkov, uvrstiti je po letih starejšega pred mlajšim.

#### 32. Kako je vpoštevati javnim družnikom pridobitnega podjetja, ki kot tako nima volilne pravice (odprte trgovske družbe), vkupno predpisani davek, ki je podvržen občinskim dokladam?

Tak davek se razdeli po razmerju deležev na posamezne sosesestnike in se pri onih, ki so

upravičeni voliti, prišteje njegovemu davku take vrste.

Na pr. A. B. in C. imajo v občini N. vsak svoje posestvo. Skupaj pa izvršujejo trgovsko podjetje pri katerem so udeleženi A. z  $\frac{1}{2}$ , B. z  $\frac{2}{3}$  in C. z  $\frac{1}{6}$  glavnice. Trgovskemu podjetju je predpisan davek 600 K. Prišteje se torej od tega ostalemu davku A-ja 300 K, B-ja 200 K in C-ja 100 K. A. in B. se uvrstita na podlagi celega od posestva in podjetja jima predpisanega davka, C. pa ne voli, ker še ni dopolnil 24 let.

### 33. Kako pa se vpoštevajo drugi neposredni davki, ki niso podvrženi občinskim dokladam?

Ako za uvrstitev volilnega upravičenca v volilni razred ni merodajen občinski dokladam podvrženi davek, ampak drugi neposredni državni davki, se tudi ti seštevajo in vsota teh davkov odloči, v kateri volilni razred se volilni upravičenec uvrsti. Ti davki pa morajo biti predpisani najmanj že eno leto. (Glej točko 35, odstavek 3 in točko 36, odstavek 2 črka b).

### B.) Volilni imeniki.

#### 34. Katere volilce je sprejeti v imenik prvega volilnega razreda?

V imenik prvega volilnega razreda se sprejme prva tretjina volilnih upravičencev, ki so vpisani v seznamku volilcev.

(Na pr. V seznamku volilcev je 300 volilnih upravičencev. Upravičenci od št. 1 do št. 100 volijo v prvem razredu.)

#### 35. Katere osebe volijo v drugem volilnem razredu?

V drugem volilnem razredu volijo:

I. Vsi ostali volilni upravičenci, ki v seznamku volilcev neposredno sledijo volilnim upravičencem, ki so sprejeti v imenik prvega volilnega razreda.

(V primeru podtočko 34 torej volilni upravičenci od št. 101 do št. 300.)

2. Če tudi nimajo v občini predpisanega nobenega občinskim dokladam podvrženega davka, ako

I.) imajo vsaj že eno leto svoje redno bivališče v občini,

II.) jim ne manjka splošnih lastnosti, ki jih predpisuje zakon za volilne upravičence (glej točko 2.),

III.) niso od volilne pravice izvzete ali izključene (glej točko 5. in točko 7.)

sledeče osebe:

a) duhovniki, ki so nameščeni v dušnem pastirstvu, ali ki so stalno ali začasno upokojeni;

b) dvorni, državni, deželni uradniki in uradniki javnih zakladov in c. kr. državnih železnic;

c) upokojeni častniki (avditorji, vojaški zdravniki, vojaški računovodje) in vojaški du-

hovniki v pokoju in v razmerju izven službe, kakor tudi aktivno službujoči, upokojeni in v razmerju izven službe stoječi vojaški uradniki;

d) doktorji in magistri, ki so dosegli svojo akademično stopnjo na kakšnem tuzemskem vseučilišču, pooblašeni civilni tehniki in oni rudniški inženirji in tehniiki, kateri so prestali na kakšni tuzemski tehniški visoki šoli stroge izkušnje;

e) stalno nameščeni voditelji, nadučitelji in učitelji na ljudskih in meščanskih šolah in na višjih učiliščih nameščeni ravnatelji, profesorji in učitelji; vse te osebe tudi, če so stalno ali začasno upokojene;

f) stalno nameščene, stalno ali začasno upokojene učiteljice na ljudskih in meščanskih šolah.

#### 3. One osebe moškega in ženskega spola, ki

a) imajo vsaj že dve leti svoje redno bivališče v občini,

b) se jim je v tem času vsaj že eno leto sem predpisala v občini na neposrednih davkih, ki niso podvrženi občinskim dokladam, najmanj skupna vsota 20 K, ako imajo splošne za volilca potrebne lastnosti (glej točko 2.) in niso od volilne pravice izvzete ali izključene (glej točki 5 in 7).

Vse te osebe je sprejeti v imenik drugega volilnega razreda.

#### 36. Kdo voli v tretjem volilnem razredu?

V tretjem volilnem razredu volijo:

1. Vsi tisti volilni upravičenci, ki so vpisani v volilnih imenikih prvega in drugega razreda;

2. tiste osebe moškega in ženskega spola, ki

a) imajo vsaj že dve leti svoje redno bivališče v občini,

b) se jim je v tem času predpisalo vsaj že eno leto sem v občini na neposrednih državnih davkih, ki niso podvrženi občinskim dokladam, manj kakor 20 K, ako imajo splošne za volilca potrebne lastnosti (glej točko 2.) in niso od volilne pravice izvzete ali izključene (glej točki 5 in 7).

3. Tiste osebe moškega spola, ki

a) imajo vsaj že tri leta svoje redno bivališče v občini,

b) jim ne manjka za volilca potrebnih splošnih lastnosti (glej točko 2.),

c) niso od volilne pravice izvzete ali izključene (glej točki 5 in 7), če tudi ne plačujejo sploh nobenega direktnega davka v občini.

Vse te osebe je sprejeti v imenik tretjega volilnega razreda.

**37. Koga je sprejeti v volilni imenik podobčine?**

V imenik volilcev podobčin (§§ 13. in 14. obč. r.) se sprejmejo volilni upravičenci dotične podobčine iz prvega in drugega volilnega razreda, toda vsak volilni upravičenec le enkrat.

Ako je volilnemu upravičencu predpisan davek v različenih podobčinah, ga je sprejeti v volilni imenik tiste podobčine, kjer mu je predpisan najnižji davek.

**38. Od katerega dne se računi predpisani čas, kako dolgo, da volilec prebiva v občini in mu je predpisan davek?**

Ta čas se računa od dne, ko so se razgrnili imeniki volilcev.

**C. Razgrnitev volilnih imenikov in reklamacijsko postopanje.****39. Kdaj se razgrnejo volilni imeniki?**

Imeniki volilcev se morajo vsaj tri teden pred volitvijo razgrniti v občini, da jih vsakdo lahko vpogleda.

**40. Ali je razgrnitev volilnih imenikov tudi razglasiti v občini?**

Razgrnitev je v občini razglasiti po javno nabitih listih s pripombo, da se smejo vlagati ugovori proti imenikom volilcev med omenjenim tritedenskim rokom od dneva razglasitve naprej pri županu in sicer pismeno.

**41. Kdo sme vlagati ugovore?**

Ugovore sme vlagati:

1. vsakdo, kdor je vpisan v volilni imenik,
2. vsak nevpisani volilec zase, da se vpiše v volilni imenik.

**42. Kdo razsoja o vloženih ugovorih?**

Reklamacijska komisija.

**43. Kako je sestavljena reklamacijska komisija?**

V reklamacijski komisiji so:

1. župan, kot predsednik komisije,
2. štirje občani-volilci, katere izbere občinski odbor.

**44. V katerem času ima reklamacijska komisija rešiti vlozene ugovore?**

Najkasneje v osmih dneh potem, ko poteče tritedenska doba razgrnitve.

**45. Kako se razglasijo razsodbe reklamacijske komisije?**

Na ta način, da župan tekom treh dni po izvršenem postopku reklamacijske komisije popravi volilne imenike na podlagi razsodb reklamacijske komisije in tako popravljene volilne imenike zopet na vpogled razgrne, ter to z javno nabitimi listi v občini razglasi.

**46. Koliko časa ostanejo po razsodbah reklamacijske komisije popravljeni volilni imeniki na vpogled razgrnjeni?**

Osem dni.

**47. Ali je zoper razsodbe reklamacijske komisije dopustna pritožba?**

Je dopustna pritožba na okrajno glavarstvo. Vložiti pa je take pritožbe pri županu pismeno med tem, ko so volilni imeniki razgrnjeni.

**48. Kdo se sme pritožiti zoper razsodbe reklamacijske komisije?**

Pritožiti se sme:

1. vsak kdor je vložil ugovore zoper volilne imenike,
2. vsak, čegar volilna pravica je prizadeta naravnost ali vsled izprememb v njegovem volilnem razredu.

**49. Ali se je mogoče pritožiti tudi še zoper razsodbe političnega okrajnega oblastva?**

Ne; razsodba okrajnega glavarstva je glede dotične volitve končno veljavna.

**50. Kako se končno ustanovijo za predstoječo volitev veljavni volilni imeniki?**

To se zgodi s tem, da jih župan potrdi za veljavne in sicer, ako zoper razsodbe reklamacijske komisije ni bilo nadaljnjih pritožb, ko poteče osemdnevni rok druge razgrnitve, ako so bile pa vložene take pritožbe, ko je o pritožbah končno veljavno razsojeno.

**51. Ali se smejo volilni imeniki še kaj izpremeniti tekom nadaljnjega postopka?**

Ne; se ne smejo več izpremeniti. Od dneva, ko so bili popravljeni, pa do dneva volitve mora preteči najmanj osem dni.

**52. Kdaj je volilne imenike še enkrat razpoložiti?**

Če so bili volilni imeniki vsled ugovorov ali pritožb popravljeni jih je vnovič razpoložiti za osem dni.

**53. Kako je naznaniti volitev?**

Kdaj bo volitev mora župan razglasiti vsaj 14 dni prej po javno nabitih listih z naznanilom:

1. na katerih krajih,
2. katere dni in ure se voli in
3. koliko občinskih zastopnikov bo voljenih.

**54. Kaj mora še storiti župan, ko razglasi volitev?**

Obvestiti mora o tem politično okrajno oblastvo in takoj vsem volilem dostaviti volilne izkaznice in glasovnice.

**55. Kakšne izkaznice in glasovnice je vporabljal pri občinskih volitvah?**

Samo take, kakoršne izroči občinam deželni odbor.

**56. Kakšne so izkaznice in glasovnice za posamezne volilne razrede?**

Raznobarvne in sicer za prvi volilni razred bele, za drugi modre, za tretji rdeče in za volitev podobčin zelene.

**57. Kaj je označiti na volilni izkaznici?**

Označiti je:

1. številko imenika volilcev,
2. kraj, dan in čas volitve,

3. število občinskih zastopnikov, ki naj jih voli dotični volilni razred.

#### 58. Kaj pa, če se izgubi volilna izkaznica?

Namesto izgubljenih izkaznic naj izda župan volilnemu upravičencu na njegovo zahtevo duplikat izkaznice.

#### 59. Kaj pa, če se izgubi ali pokvari glasovnica?

Namesto izgubljenih ali nerabljivih glasovnic mora župan ali na dan volitve predsednik volilne komisije na zahtevo volilnega upravičenca izročiti druge glasovnice.

#### 60. Kaj je posebno označiti na glasovnicah za podobčine?

Ime podobčine, za katero se voli.

(Dalje prihodnjič.)

## Deželni odbor za pravopis krajevnih imen.

Št. 20.098.

### Okrožnica

za vse deželne urade in zavode

Deželni zbor je v seji dne 28. oktobra t. l. sklenil pozvati c. kr. vlado, da o priliki prihodnjega ljudskega štetja dá natančno pregledati in popraviti občinski leksikon glede pisave krajnih imen (krajni repertorij) na Kranjskem, in da odpravi popačena in taka krajna imena, katerih ljudstvo dejansko ne rabi, ki tedaj niso v navadi.

Z ozirom na ta sklep se naroča tajništvu, stavbnemu uradu, knjigovodstvu in vsem ostalim deželnim uradom in zavodom, da v uradnem poslovanju, zlasti pa pri sestavi letnega poročila, rabijo krajevna imena, katera in kakoršna so pri ljudstvu v rabi; to velja seveda tudi za nemške dopise in spise ter za nemško besedilo letnega poročila.

Gospodje predstojniki uradov in zavodov naj strogo pazijo, da se bode pri uradovanju postopalo po tem navodilu.

Od deželnega odbora kranjskega  
v Ljubljani, dne 7. decembra 1910.

Ko priobčujemo to, — sicer le za interno uradovanje deželnih uradov in zavodov namenjeno okrožnico, pozivljemo obenem naša županstva, naj tudi ona skrbijo za to, da bodo v vseh slučajih in pri vseh rešitvah bodisi na višje ali enakovrstne urade rabila le ona krajevna imena, ki se rabijo v resnici med ljudstvom, torej povsod le pravilna, slovenska imena, nikdar pa ne popačene izraze ali pa morda celo potvorjena ali od tujcev skovana krajevna imena.

## Vprašanja in odgovori.

255. I. R. — obč. svet. Št. J.

Vprašanje:

V naši občini je vas, ki šteje do 30 števil. Po vasi teče potok. Nekateri posestniki nimajo nikake javne

poti do svojih domovanj, ampak so primorani voziti do 500 metrov dolžine po tem potoku. Vsled vremenskih nezgod, — ko voda v potoku naraste, ali po zimi ko je led in se nabere kupi snega v potoku, nastane velika nevarnost za ljudi in živino, če vozi tod. Dotični posestniki bi radi kupili zemljišče, da bi se naredila pot. Kako to stvar začeti in kam se je obrniti?

Odgovor:

Obrnite se v prvi vrsti na občinski odbor, da odloči, oziroma se izreče glede javnosti dotične poti. Če se gre namreč za javno občinsko pot, bo že občinski odbor odredil, kar je treba za napravo in vzdrževanje.

Nam pa se zdi, da se gre v tem slučaju le za zasebno pot v smislu § 6. cestnega zakona, oziroma § 72. občinskega reda in § 494 obč. državlanskega zakonika. V tem slučaju je stvar dotičnih posestnikov samih, da se dogovore z mejaši glede odkupa potrebnega sveta za pot. Če je ta neobhodno potrebna, se lahko obrnete na pristojno sodišče v svrhu postopanja po zakonu z dne 7. julija 1896 drž. zakona št. 140 o dovoljevanju poti za silo.

(Odgovorili smo na Vaše vprašanje le izjemoma, če tudi niste niti član K. Ž. Z. niti naročnik lista, in le zaradi pouka drugim. — V bodoče ne storimo tega več. — Uredništvo.)

256. Županstvo Dornberg (Gor.)

Vprašanje:

Ali je občina dolžna plačati vse troške za tujce (t. j. v drugo občino pristojne), ako v občini zbole in umrjejo, t. j. ali mora plačati troške zdravnika, vožnjo in pogrebne troške? Ali ni pristojna občina dolžna povrniti vsaj nekaj stroškov? Slučaj je ta-le:

Neki v M. pristojen ubožec je prišel bolan v našo občino. Tu ga je napadla slabost. Spravljen je bil v občinski urad. Poklicani zdravnik je konstatiral, da bo kmalu umrl, kar se je res zgodilo v par urah. Troškov za zdravnika, postrežbo in voznika, je 19 K., za pogreb pa 54 K. Takašna občina je plačala vse, terja pa od domovne občine le povračilo 19 K. Ta pa se upira povračilu na podlagi § 31. domovinskega zakona z dne 12. dec. 1863 in citira odloke c. kr. ministerstva za notranje posle 16. marca 1869 št. 2694, 27. dec. 1872 št. 18.657 in 1. septembra 1876 št. 11.103. — Prosimo pojasnila, kdo ima prav?

Odgovor:

V Vašem slučaju je popolnoma gotovo, da se občina M. ne more sklicevati na § 31. domovinskega zakona iz l. 1863, ker se v tem slučaju ne gre za kakega inozemca (tujega državljan), ampak je bil dotični ubožec le tuji občan, toda avstrijski državljan.

V koliko so merodajni z ozirom na Vaš slučaj navedeni ministerski odloki, ne moremo presoditi, ker nam niso znani, skoro gotovo pa se tičejo inozemcev v zvezi s § 31. dom. zakona. Zahtevajte od občine M., naj Vam jih dpošlje!

Nikakega dvoma ni torej, da ima Vaša občina po določitih §§ 28. in 29. dom. zakona iz l. 1863. pravico zahtevati od domovinske občine povračilo stroškov. — Ker pa spada pod ubožno oskrbo tudi pokopavanje umrlih ubožcev, ima Vaša občina brez dvoma pravico zahtevati tudi povračilo dotičnih stroškov.

Obrnite se po § 39. navedenega domovinskega zakona na okrajno glavarstvo s prošnjo, da naroči domovinski občini, naj Vam povrne troške, — oziroma, da na podlagi zakona razsodi o upravičenosti uveljavljenega zahtevka.

257. Gospod I. I. v N.

Vprašanje:

Kdo ima pravico nastavljanje gozdne čuvaje in kdo jih mora plačevati?

## Odgovor:

Predvsem Vas opozarjamo, da spadajo vse agende, tiče se izvrševanja gozdne postave — (cesarski patent zdne 3. decembra 1852 drž. zak. št. 250) — v področje političnih oblastev. Ta postava (cesarski patent) nima glede gozdnih čuvajev nikakih pobližjih določil.

Sele leta 1873. je izdalo ministerstvo za poljedelstvo dogovorno z ministerstvom notranjih zadev ukaz z dne 3. julija 1873 dež. zak. št. 39, ki naroča političnim oblastvom podrobneje (zlasti v § 10), kako naj skrbi za to, da se postavi osobe za gozdno gospodarstvo in gozdno varstvo. — V tem ukazu in § je rečeno, da imajo v tem slučaju, ako so gozdi premajhni, da tedaj ni koristno postaviti samostojnega osobja, — gozdni posestniki dolžnost, za gospodarstvo in varstvo svojih gozdov po dogovoru s sosednimi večimi gozdnimi lastniki preskrbeti si in porabiti skupaj gospodarsko in varstveno osobje.

Izvršivši ta ukaz je izdala c. kr. deželna vlada za Kranjsko naredbo (oznanilo) z dne 9. oktobra 1874 št. 6054 dež. zak. št. 30, ki vsebuje pobližja določila glede gozdnih čuvajev. — V tej naredbi je določena že obveznost gozda, za katerega se mora postaviti gozdni oskrbnik, namreč za obseg 2000 oralov (johov), osobju gozdnega oskrbstva pa se mora dodati za vsakih 300 do 800 oralov po eden varstveni in nadzorni organ.

Iz tega sledi: Pravico nastavljanja gozdnih čuvajev imajo posestniki dotičnih gozdov, torej občine n. pr. le v onih slučajih, če so gozdi občinska last. Za predpisani obseg gozdov mora biti varstveno osobje, za manjše gozde se pa le lahko nastavi. Plačati pa mora gozdnega čuvaja oni, ki ga nastavi.

V ostalem Vam svetujemo, da se obrnete na c. kr. okrajno glavarstvo kot kompetentno oblastvo.

258. K o d g o v o r u p o d š t. 243 v 21. štev. Občinske Uprave.

Glede domovinstva finančnih stražnikov moramo ta odgovor na dotično vprašanje deloma izpopolniti in pojasniti. Kakor smo že povdarjali, so posamezne odločbe višjih oblastev v konkretnih poedinih slučajih, ki jih n. mogoče vsakomur poznati.

Tak slučaj je tudi glede domovinske pristojnosti finančnih paznikov. Kakor je razvidno iz kasneje navedenega odloka, je merilo za domovinstvo definitivno o s t v službi. Dokler je finančni paznik provizorno nastavljen, ne more imeti kot tak uradnega domovinstva v kraju, kjer je nameščen. Kakor hitro pa postane v službi definitivno, dobi obenem tudi domovinsko pravico.

Glede pridobitve domovinstva po vpokojenih osebah pa velja ono, kar smo navedli v odgovoru na omenjeno vprašanje št. 243.

Vse ostalo pojasni odlok c. kr. finančnega ravnateljstva v Ljubljani z dne 20. julija 1893 št. 13.415, ki se glasi:

V nekem posebnem slučaju je razsodilo c. kr. ministerstvo notranjih zadev z razpisom z dne 16. januarja 1902 št. 39.261, da ima (poseduje) s t a l n o vsprejeti uslužbenec finančne straže domovinsko pravico v občini, kjer je nastavljen. Ta odločba temelji na upoštevanju, da ima s t a l n o nameščen (vsprejeti) uslužbenec finančne straže brezdvomno lastnosti (značaj) državnega uslužbenca.

(Tu se sklicuje odločba na službene predpise finančne straže, in pravi dalje, da imajo člani finančne straže one splošne ugodnosti, do katerih imajo pravico definitivno nameščen (državni) uslužbenec, in da se torej finančne straže organom odkazani službeni kraj mora smatrati kot njihov stalni uradni sedež v smislu § 10. zakona z dne 5. dec. 1896 drž. zak. št. 222, t. j. domovinskega zakona.)

S tem je domovinstvo definitivnih uslužbencev finančne straže pojasnjeno.

## Gospodarstvo in živinoreja.

## Pregled o premovanjih.

ki jih je priredil deželni odbor kranjski sporazumno s c. kr. kmetijsko družbo v Ljubljani v tekočem letu in sicer:

Na Vrhniki, dne 10. oktobra 1910.

V Boh. Bistrici, dne 18. oktobra 1910.

V Šmartnem pri Litiji, dne 24. novembra 1910.

V Št. Petru na Krasu, dne 26. novembra 1910.

V Ribnici, dne 28. novembra 1910.

K premovanju se je prignalo in sicer:

|                 |           |          |           |        |         |
|-----------------|-----------|----------|-----------|--------|---------|
| na Vrhniki      | 11 bikov, | 40 krav, | 45 junic, | skupaj | 96 glav |
| v Boh. Bistrici | 11        | 54       | 42        |        | 107     |
| v Šmartnem      | 10        | 31       | 20        |        | 61      |
| v Št. Petru     | 14        | 71       | 25        |        | 110     |
| v Ribnici       | 17        | 94       | 54        |        | 165     |

63 bikov, 290 krav, 186 junic, skupaj 539 glav  
za bike, za krave, za junice, kot pot. darilo

|                 |        |        |       |       |
|-----------------|--------|--------|-------|-------|
| na Vrhniki      | 305 K  | 350 K  | 235 K | 55 K  |
| v Boh. Bistrici | 60     | 180    | 145   | 15    |
| v Šmartnem      | 230    | 200    | 140   |       |
| v Št. Petru     | 230    | 270    | 160   |       |
| v Ribnici       | 350    | 320    | 240   | 20    |
|                 | 1175 K | 1320 K | 920 K | 90 K. |

Premije za bike so prejeli, in sicer:

Na Vrhniki: Živinorejska zadruga v Horjulu 70 K, Suhadolnik Franc v Borovnici 50 K. Istenič Franc in Maček Franc, oba iz Logateca po 40 K, Benčan Jernej v Planini, dve po 30 K. Smuk Janez v Bevkah 25 K in Mušič Janez na Blatni Brezovici 20 K.

V Boh. Bistrici: Korošec Franc v Boh. Češnjici 25 K, Zupane Franc na Koprivniku 20 K in Arh Anton iz Savice 15 K.

V Šmartnem pri Litiji: Osrbništvo grajščine barona Apfaltrern, Grmače 50 K. Kotar Alojzij v Kostrevnici 40 K, Rozina Andrej v Puštah 30 K, Žust Alojzij v Štangah in Planinšek Anton v Završniku po 25 K, Tomažič Anton v Jablanici, Rozina Miha v Leskovcu in Sušnik Anton v Kostrevnici po 20 K.

V Št. Petru na Krasu: Kaluža Jožef v Dol. Košani 50 K, Počkaj Martin na Vel. Obelskem 40 K, Vovk Franc na Ostrožnem Brdu 30 K, Penko Jakob v Parjah in Dolgan Jakob v Vovčah po 25 K, Prosen Jožef v Il. Bistrici, Boštijančič Jernej v Kočah in Morel Franc v Novi Sušici po 20 K.

V Ribnici: Kovačič Ivan v Sodražici 70 K, Ambrožič Bernard v Goričavasi 50 K, Novak Janez v Vel. Poljanah 40 K, Kljun Silvester v Slatniku in Kovačič Franc v Jurjevici po 30 K, Cvar Ivan v Zamostecu in Ilc Franc v Gorenji vasi po 25 K, Lavrič Aleš v Sodražici, Tanko

Ana v Prigorici, Kromar Karol v Dolenji vasi in Zidar Franc v Brežah po 20 K.

Premije za krave so prejeli in sicer:

Na Vrhnikih: Pristov Josip v Horjulu 50 K in 40 K, Končan Andrej v Horjulu 30 K, Lenarčič Jožef in Žitko Matija, oba na Verdu, Brus Jožef v Logatecu in Leben Franc na Dvoru po 25 K, Hočevar Franc na Vrhnikih, Gregorka Šimen v Sinjagorici, Logar Jakob v Horjulu, Brus Jožef v Logatecu in Škof Janez v Zaklancu po 20 K. Nagode Anton na Blatni Brezovici in Rožmanc Marija v Podolnici po 15 K.

V Boh. Bistrici: Žnidar Frančiška v Boh. Bistrici 30 K, Ravnik Martin v Boh. Bistrici in Žvan Jožef v Srednji vasi po 25 K, Benedik Miha na Koprivniku in Šarl Janez na Kupljenku po 20 K, Rozman Janez v Bitnjah in Stergar Anton v Stari Fužini po 15 K, Stare Franc v Srednji vasi, Zupan Jakob v Nomenju in Pavlič Jakob v Boh. Bistrici po 10 K.

V Šmartnem: Slane Franc v Litiji 40 K, Rozina Miha v Leskovcu in Premfalte Anton v Litiji po 30 K, Simončič Alojzij v Spod. Logu in Zupančič Anton v Gradišah po 25 K, Lovše Anton v Mali Kostrevnici in Rozina Andrej v Ustjah po 20 K, Bučar Matija v Zavesniku 10 K.

V Št. Petru: Lenasi Karol v Košani 40 K, Penko Matija v Gradecu in Česnik Janez v Žejah po 30 K, Cucek Jakob v Novi Sušici in Tomažič Janez v Rakitniku po 25 K, Penko Jakob v Rakitniku in Kapelj Jakob v Novi Sušici po 20 K, Vehar Janez, Bole Gašper in Bole Andrej v Kočah, Milharčič Luka v Selčah, Česnik Karol v Knežaku, Vodopivec Miha v Petelinjah, Vodopivec Tomaž v Rakitniku in Kovačič Janez v Radohovi vasi po 10 K.

V Ribnici: Andoljšek Anton v Vel. Poljanah 50 K, Rudesch Anton v Ribnici 40 K, Zwickle Gebhard v Mooswaldu in Kljun Ivan v Ribnici po 30 K, Oblak Ivan v Rigelju in Marolt Karol v Gorenji vasi po 25 K, Pogorelec Matevž v Žigmarici, Lavrenčič Anton v Sodražici in Lesar Anton v Slatniku po 20 K, Andoljšek Franc v Vel. Poljanah, Podboj Andrej v Ribnici, Fric Franc v Hrovačah, Klun Andrej v Bukovici, Fajdiga Rudolf v Novi Štiti in Merhar Jakob v Prigorici po 10 K.

Premije za junice so prejeli in sicer:

Na Vrhnikih: Pastarda Ivan v Lubgojni 40 K, Umek Janez na Stari Vrhnikih 30 K, De Gleria Anton v Logatecu 25 K, Remžgar Janez v Cegarici, Zlovše Franc na Vrzdenecu in Jerina Marija v Bistri po 20 K, Pupis Rudolf, Pečkaj Andrej, Šemrov Franc in Gostiša Karol v Logatecu, Šemerl Miha v Sinji Gorici, Japel Simon na Vrhnikih, Verbič Anton na Sapu in Vehove Tomaž v Horjulu po 10 K.

V Boh. Bistrici: Cerkovnik Anton v Kamnah 25 K, Arh Jožef v Boh. Bistrici in Medja Matevž v Nemškem rovtu po 20 K, Sodja Jožef na Češnjici in Rozman Ivan v Bitnjah po 15 K, Arh Frančiška in Ravnik Janez v Bitnjah, Medja Anton v Nemškem rovtu, Šilar Janez in Sodja Janez v Boh. Bistrici po 10 K.

V Šmartnem: Tomažič Martin v Vel. Kostrevnici 30 K, Slane Franc v Litiji in Hostnik Anton v Podrojah po 20 K, Šekš Jožef v Gradiških Lazah in oskrbništvo grajščine barona Apfaltrern, Grmače po 15 K, Rihar Matevž v Šmartnem, Sušnik Anton v Vel. Kostrevnici, Lindtner Kajetan v Litiji in Bučar Matevž na Gebinu po 10 kron.

V Št. Petru: Gorup Luka v Matenjivasi 30 K, Kaluža Franc v Gor. Košani in Svet Anton v Kočah po 20 K, Penko Matija v Gradecu in Bole Janez v Kočah po 15 K, Poženel Franc v Rakitniku, Čelhar Peter in Čelhar Jožef v Št. Petru, Požar Janez v Novi Sušici, Želko Janez v Narinu in Boštijančič Jožef v Matenjivasi po 10 K.

V Ribnici: Lovšin Ivan v Ribnici 40 K, Lavrič Aleš v Sodražici in Rudesch Anton v Ribnici po 30 K, Cvar Ivan v Zamostecu in Čampa Franc v Žlebiču po 25 K, Arko Janez v Sodražici in Andoljšek Franc v Nemški vasi po 20 K, Kljun Franc in Ile Štefan v Gorenjivasi, Kromar Karol v Prigorici, Kozina Janez v Jurjevici in Burgar Karol v Ribnici po 10 K.

Potna darila so prejeli in sicer:

Na Vrhnikih: Škof Janez v Zaklancu 10 K, Ceme Frančiška, Jereb Blaž in Debeve Tomaž na Vrhnikih, Šemerl Miha v Sinjagorici, Mušič Janez na Blatni Brezovici, Smrtnik Janez v Vel. Ligojni, Mihevc Ivan in Mihevc Jakob v Logatecu in Rožnik Franc v Horjulu po 5 K.

V Boh. Bistrici: Mlakar Jožef na Češnjici, Ravnik Janez v Bitnjah in Arh Gašper v Boh. Bistrici po 5 K.

V Ribnici: Košir Simon v Jurjevici, Češark Jožef, Kljun Franc in Petek Lovro v Nemški vasi po 5 K.

Pri premovanju na Vrhnikih in onem v Ribnici je bilo možno več premij razdeliti kakor pa pri drugih treh premovanjih, ker so prispevali k premijam tudi tamkajšnje občine odnosno zadruga in denarni zavodi in sicer za premovanje na Vrhnikih: Mlekarna na Vrhnikih 100 K, županstvo na Vrhnikih 50 K, Kmetska posojilnica na Vrhnikih 100 K, Mlekarska zadruga v Horjulu 50 K in županstvo v Borovnici 50 K ter za ono v Ribnici Živinorejska zadruga v Ribnici 100 K, Živinorejska zadruga v Sodražici 100 K ter Hranilnica in posojilnica v Ribnici 50 K.

**Volitve v tržaško delavsko zavarovalnico proti nezgodam.** Večkrat smo imeli že priliko, odgovarjati na vprašanja glede pravice delavcev do pod-

por in odškodnin od strani delavskih zavarovalnic proti nezgodam. V vsakem takem slučaju se je navadno pokazalo, da so dotične zavarovalnice jako trdosrčne — vsaj nasproti našemu delavstvu, ki je potem navezano na občinsko ubožno podporo. — To nam daje povod, da se tudi mi danes dotaknemo volitev v tržaško delavsko zavarovalnico, ki se imajo v kratkem izvršiti, namreč 29. t. m.

Znano je, da je uprava tega zavoda v rokah Italijanov; dasi je velika večina zavarovancev slovanske narodnosti, sta bila doslej v upravnem svetu le dva Slovenci. Seveda se pri sklepanju ta dva glasova nista upoštevala in italijanski irendentisti so gospodarili s premoženjem zavoda, kakor so hoteli. To je bilo mogoče le vsled tega, ker se člani nikdar niso zadosti brigali za volitve. Zadnji čas je, da se temu gospodarstvu naredi konec. — Zato naj vsi volilni upravičenci pošljejo glasovnice na: »Obrtni pospeševalni urad za Kranjsko v Ljubljani.« — Upanje na zmago je, če stori vsak svojo dolžnost.

Zavod ima okrog 10 milijonov čistega premoženja. Mnogo tega denarja je izposojenega in sicer: 2.500.000 proti 4½% na razna — seveda italijanska posestva, in nedavno se je dovolilo mestu Trst 1 milijon posojila proti le 4% nemu obrestovanju.

Proti takemu gospodarstvu se mora nastopiti.

## Raznoterosti.

**Srednješolstvo na Kranjskem.** Na Kranjskem imamo 7 gimnazij in dve realci. Med temi so 4 državne gimnazije slovenske, 2 nemški in ena popolnoma slovenska, t. j. škofovski zavodi v Št. Vidu nad Ljubljano. — Razmerje na podlagi šolskih izveštij kaže, da število gimnazijcev sicer zadošča, premalo pa je realcev. Število gimnazijcev znatno raste (leta 1908 jih je bilo na Kranjskem 1594, letos 1764), realci pa se komaj množe (leta 1908 jih je bilo 509, letos 519). Število dijakov na Sp. Štajerskem vedno pada. V celoti imamo Slovenci še vedno premalo srednješolcev. Imeli smo koncem šolskega leta okoli 3000 gimnazijcev in 800 realcev. Razmerno z avstrijskim šolstvom sploh nam manjka še kakih 1200 gimnazijcev in 1500 realcev.

**Število prebivalstva v Zedinjenih državah.** Kakor se poroča, so našli v Zedinjenih državah Severne Amerike 93 milijonov, 471.648 oseb. Od zadnjega ljudskega štetja leta 1900 se je pomnožilo prebivalstvo za 17.168.261 oseb.

**Statistika iz Bosne in Hercegovine.** Po zadnjem ljudskem štetju ima Sarajevo 51.054 prebivalcev, ne všteti vojaštvo. Deželnih uradnikov je v Bosni in Hercegovini 10.944; med temi je domačinov 4026, Avstrijcev 3846 in Ogrov 3057. — Po narodnosti je: 1195 Čehov, 512 Poljakov, 401 Slovencev in 909 Rusinov; Hrvatov in Srbov je 6221, — vseh Slovanov skupaj 9242. Poleg teh je 1271 Nemcev in 303 Mažarov.

**Državni dolgovi.** Same obresti državnih dolgov znašajo na leto ogromno svoto 419.757.539 K.

Na vsakega prebivalca totranske državne polovice pride po 14 K na leto samo za obresti državnih dolgov. V tem računu pa so šteti vsi prebivalci, tudi dojenčki!

**Kitajska dobi ustavo.** Dne 3. oktobra se je sešel na Kitajskem državni odbor, ki šteje 200 članov. Leta 1913. pa bo sklican državni zbor, kar bo prineslo velik preobrat v državo vsahajočega solnea.

**Koliko se je pridelalo pšenice?** Na podlagi statističnih podatkov mednarodnega poljedelskega zavoda v Rimu se je izkazalo, da se je letos pridelalo v deželah Evrope, Severne Amerike, Azije in province Tunis skupno 868 milijonov meter-skih stotov pšenice, in sicer na 88 milj. hektarjev polja. L. 1909 je znašala žetev pšenice 836 milj. met. stotov. Kljub neugodnim vremenskim razmeram se je torej letos pridelalo za 30 milj. met. stotov več, ker se je ravno tudi zvečala veličina polja, namreč za 5 milj. hektarjev napram l. 1909. Letos se je v Avstriji pridelalo 15 milj. met. stotov pšenice. Ker pa potrebuje Avstrija na leto 28 milj. met. stotov, se bo moralo v Avstrijo uvoziti 13 milj. met. stotov pšenice. Ta uvoz pokrije lahko Ogrska, ki je skoro na enaki površini polja (3 in pol milj. ha) kot lani pridelala letos 20 milj. met. stotov pšenice več kot l. 1909. Vsega skupaj se je pridelalo letos na Ogrskem 54 milj. met. stotov pšenice. Ker potrebuje Ogrska sama okroglo 32 milj. met. stotov pšenice, more Avstro-Ogrska letos kot skupna gospodarska enota popolnoma kriti svoje potrebe, medtem ko se je moralo preteklo leto uvoziti 8 milj. met. stotov inozemske pšenice. Nemčija potrebuje na leto 62 milj. met. stotov, pridelala je 40 milj. ter z uvozom pokriti primanjkljaj za 20 milj. met. stotov. Enako je tudi na Francoskem, kjer imajo izvzemši Rusijo največ pšeničnega polja (6 in pol milj. ha). Francoska potrebuje letno 100 milj. met. stotov pšenice. — Medtem, ko je lani skoro popolnoma krila lastne potrebe — žetev je znašala 97 milj. met. stotov — ji letos primanjkuje 25 milj. met. stotov, kar bo pa Rusija lahko pokrila. Rusija je požela letos 30 milj. met. stotov več pšenice kot lani, namreč 223 milj. met. stotov. Na Angleškem se pridelala le 15 milj. met. stotov, potrebuje 77 milj., torej bo treba uvoziti okroglo 55 milj. met. stotov pšenice. Sorazmerno pa je na Angleškem žetev najboljša, kajti na hektarju polja se je pridelalo 21 met. stotov pšenice. Tudi v Italiji, kjer znaša letošnja žetev 41 milijonov met. stotov napram lanskemu 55 milj., bo treba uvažati pšenico. Enako je s severnimi deželami, Danska, Švedska in Norveška, potem pride Švica, Nizozemska in Belgija. Kot izvozne dežele pridejo poleg Rusije in Ogrske samo še balkanske države v poštev. Tako je na pr. pridelala Rumunska okoli 18 milj. met. stotov več kot potrebuje, Bolgarska 6 milj. in Srbija 1 milj. Letošnja žetev je torej še zadovoljiva, kar dokazuje tudi to, da so manj poskočile cene pšenice, kot lansko leto.

**O mornariških proračunih velikih držav,** ako primerjamo vojno moč posameznih držav. V naši državi je v mirovnem času samo 8 od tisoč prebivalstva vojakov, med tem ko jih je v Italiji 8:5, v Rusiji 9:5, v Nemčiji 10 in na Francoskem celo 15 pro mille. Vojni proračun naše monarhije je najmanjši — ne glede na Italijo, ki ima tudi znatno manj prebivalstva — med vsemi velikimi

državami. Izdatki za vojsko so znašali leta 1908. na Angleškem 1435 milijonov kron, v Nemčiji 1405 milijonov, v Rusiji 1324 milijonov kron, na Francoskem 1037 milijonov, v Avstro-Ogrski 504 milijone in v Italiji 425 milijonov kron. Na vsakega posameznega prebivalca je prišlo leta 1909. stroškov za vojsko: na Angleškem 31 K, na Francoskem 25 K, v Nemčiji 20 K, v Italiji 13, v Rusiji 11 K, v Avstro-Ogrski samo 10 kron. Za vojno mornarico se je izdalo leta 1908.: na Angleškem 776 milijonov kron, v ameriških Združenih državah 607 milijonov, v Nemčiji 399 milijonov, na Francoskem 302 milijona, v Rusiji 241 milijonov, na Japonskem 200 milijonov, v Italiji 150 milijonov in v Avstro-Ogrski 58 milijonov kron. Od teh izdatkov je prišlo na posameznega prebivalca na Angleškem 17.5 K, na Francoskem 7.7 K, v Združenih državah 7.3 K, v Nemčiji 6.36 K, v Italiji 4.48 K, na Japonskem 4.12 K. na Ruskem 1.65 K, v Avstro-Ogrski 1.19 K. — Mornariški izdatki so se pomnožili od leta 1900 do leta 1908. v Združenih državah za 305 milj. K, v Nemčiji za 241 milj., na Japonskem za 57 milj., na Angleškem za 55 milj., v Italiji za 42 milj., v Rusiji za 16 milj., v Avstro-Ogrski za 11.78 milj. kron. Pri tem pa je treba tudi vpoštevati, da ima avstrijsko vojno brodovje, močno 103.000 ton, varovati ravno tako veliko trgovsko mornarico, kakor italijansko vojno brodovje, ki je skoro močno 2.000.000 ton, ali kot rusko vojno brodovje, ki je ist tako za 100.000 ton močnejše.

## Književnost.

**Črna žena.** Jako zanimiva povest, ki posega v zgodovino našega naroda, in sicer ne ravno v najbolj veselo, a zato nič manj zgodovinsko važno dobo. Opisuje jo se v povesti boji s Turki in kmečki panti proti grajščakom. Kdo ne bere rad takih povesti in dejanj, o katerih so nam živi spomini iz pripovedovanja dedov in babic v dobi mladih dni. Kdor hoče preživeti nekaj prijetnih zimskih večerov in se zamisliti nazaj v tisto dobo, naj kupi to povest. Dejanje se vrši na Gorenjski plati ob blejskem kotu, deloma tudi ob Kranjsko-štajerski meji in v Slavoniji. Opisanih je nekaj značajev n. pr. »Kroparski možek« tako živo, da čitatelju stopajo pred oči, kot bi živeli. — Povest »Črna žena« se dobi v založbi »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani in stane nevezana 1 K 40 v, lepo vezana a 2 K.

**Henrik Hanau: Trije zemljevidi v dopolnitev »Trias-zemljevida«.** — Zemljevid II. Slovenija.

O trialističnem zemljevidu smo pisali že v lanskem letu. Nedavno je izšel nov zemljevid pod gornjim naslovom; za nas je važen le II. del »Slovenija«. — Ker ni naš namen, pa tudi ne naša naloga spuščati se v meritorno oceno tega dela, priporočamo le, naj si omisli tak zemljevid, kdor se zanima za vprašanje, ki je stopilo že v ospredje ne le jugoslovanske, ampak cele avstrijske politike: za preustroj države v obliki trializma.

Zanimiv je vsekakor »Predgovor«. Pisatelj je pač pisal samo za papir in tiskarno. Naj pregovori »gospodujoče« narode: Nemce, Ogre in

Italijane, da bodo res pravični drugim narodnostim. — Vsak narod ima pravico živeti, in pravica se mora zahtevati popolna, ne samo »kolikor je le mogoče«! Proti zadnjemu odstavku tega »predgovora« moramo odločno ugovarjati! F. K.

**Dekle z biseri.** Povest iz prvih časov krščanstva. — Ta izredno zanimiva povest je ravno izšla kot 13. zvezek »Ljudske knjižnice« v zalogi »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani. — Izkušnja nas uči, da so najboljše romani in sploh najkrajše pripovedni spisi vseh slovstev, ki so si takorekoč v poletu osvojili svet in bili v najkrajšem času prevedeni v vse kulturne jezike, zajeti ravno iz početnih časov krščanstva, katerim ne more tudi najbrezvernejši pisatelj odrekat prvenstva in vzvišenosti nad vse dogodke, ki jih je v teku tisočletij človeškega obstoja zabeležila svetovna zgodovina. — Med slednjimi deli zavzema po svoji prekrasni vsebini in dovršeni pisateljski umetnosti odlično mesto tudi »Dekle z biseri«, ki je sedaj prevedena skoro v vse jezike. Povest je prepletena z izredno zanimivimi dogodljaji in imenimi zapletljaji ter bralca priveže nase z neodoljivo silo tako, da knjige ne more odložiti, dokler ne pride do zadnje strani. Osebe, ki jih srečujemo v povesti deloma v Judeji in v Jeruzalemu ob času razdejanja, deloma v Rimu ob času zmagoslavlja, niso več suhe prazne podobe, temveč bitja polna življenja; zdi se nam, ko čitamo povest, da zremo lepi Miriam v krasno lice, čujemo biti junaško srce plemenitega Rimljana Marka ter skušamo razkriti zahrbtno početje mračnega Kaleba. Povest, ki je polna dejanja in se odlikuje po prebogati vsebini, se bo vtisnila vsakemu bralcu neizbrisno v spomin. — Kljub svoji obširnosti stane knjiga, ki ima okoli 400 strani, v elegantni opremi samo 2 K 20 vin., krasno vezana pa 3 K 20 vin. Priporočamo, ker smo prepričani, da bo povest čital vsakdo z enakim zanimanjem, kot smo jo čitali mi.

## Listnica.

Cenjene dopisnike, zlasti pa županstva, opozarjamo vno-  
vič, da ne uživamo nikakih olajšav glede poštnih pristojbin, da  
torej dopisi na naše uredništvo niso prosti poštnine  
tudi ne v tem slučaju, če se nam določijo pod uradno  
kuverto.

**Žup. Kokarje:** Če želite rokopolis članka v 22. št. nazaj — pro-  
simo obvestila.

**Tržko-občinski urad Ljubno (Štaj.) in g. Ivan Dornič, žu-  
pan, Lancovo:** Znesek po 4 K kot vpisnino in člana-  
rino za 1910 prejeli!

**G. V. D., obč. tajnik v Sen.** Za poslani odlok v za-  
devi finančnih paznikov: lepa hvala!

Prosim pri tej priliki, naj nam pošljajo vsa županstva  
razne odločbe višjih oblastev v raznih zadevah, da jih priob-  
čimo. Vsakdo ve, da uredništvu ne morejo biti znane vse raz-  
lične naredbe vseh vrst državnih oblastev — v posameznih  
slučajih.

Pa tudi sicer vabimo občinske funkcionarje, naj se več-  
krat oglašajo z dopisi.

**Uredništvo in upravnništvo.**